

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวของมารดาและบิดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดา การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนและศึกษาอำนาจการทำนายประกอบด้วย อายุของมารดา อาชีพของมารดาภายหลังคลอดบุตร รายได้ครอบครัว ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของบิดาและมารดา และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างได้แก่มารดาและบิดาที่พบบุตรอายุระหว่าง 6 เดือน มารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดีในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 110 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 บรรยายดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจของมารดาและบิดา

ส่วนที่ 2 ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดา การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจของมารดาและบิดา

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมารดาส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 72.73 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 51.82 มีอาชีพหลังคลอดคือแม่บ้านหรือไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 47.27 ทำงานในสถานประกอบการ ร้อยละ 31.82 และทำงานนอกระบบ ร้อยละ 20.91 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 75.50 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 ผลการวิเคราะห์
ข้อมูลนำเสนอด้วยตารางประกอบการตามลักษณะประชากร

(N = 110)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี) (Mean = 26.59 SD = 5.86, Min = 17, Max = 42)		
<20	21	19.09
20 – 35	80	72.73
> 35	9	8.18
การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	0.91
ประถมศึกษา	32	29.09
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	57	51.82
ปริญญาตรี	20	18.18
อาชีพของมารดาหลังคลอดบุตร		
แม่บ้าน/ ไม่ได้ทำงาน	52	47.27
ทำงานนอกระบบ	23	20.91
ทำงานในสถานประกอบการ	35	31.82
ที่อยู่		
เขต อบต. (ชนบท)	83	75.50
เขต เทศบาล (เมือง)	27	24.50

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างบิดาส่วนใหญ่ อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 75.45 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 49.09 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 32.73 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 16.36 และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 1.82 มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 11,318.91 บาทต่อเดือน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของบิดา จำแนกตามลักษณะประชากร

(N = 110)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
< 20	6	5.45
20 – 35	83	75.45
> 35	21	19.10
การศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	1.82
ประถมศึกษา	36	32.73
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	54	49.09
ปริญญาตรี	18	16.36
รายได้ครอบครัว (บาท/เดือน) (Mean = 11,318.91, SD = 9,100.378, Min = 1300, Max = 50,000)		
< 10,000	75	68.20
10,000 – 20,000	13	11.80
> 20,000	22	20.00

สำหรับการฝากครรภ์ของมารดาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 52.72 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 62.73 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามสถานที่ฝากครรภ์ และแหล่งความรู้ที่ได้รับ
เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

(N = 110)

ข้อมูลการฝากครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ฝากครรภ์		
โรงพยาบาล	58	52.72
คลินิก	10	9.09
สถานีนมัย	5	4.55
โรงพยาบาลร่วมกับสถานพยาบาลอื่น	37	33.64
แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	69	62.73
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อนและสื่อสารมวลชน	41	37.27

ส่วนที่ 2 ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดา และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว

ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วงบุตรอายุแรกเกิดถึง 6 เดือน พบว่าสำเร็จ ร้อยละ 44.55 และไม่สำเร็จร้อยละ 55.45 และในช่วงบุตรอายุแรกเกิดถึง 4 เดือนพบว่าเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวสำเร็จ ร้อยละ 69.09 และไม่สำเร็จ ร้อยละ 30.91 ซึ่งเหตุผลที่ทำให้มารดาไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือนเพราะมารดาต้องทำงานนอกบ้านและไม่มีเวลา ร้อยละ 44.26 โดยให้นมแม่ร่วมกับอาหารเสริม ช่วงที่เริ่มให้อาหารเสริมส่วนใหญ่คือช่วงทารกอายุ 3-4 เดือน ร้อยละ 54.10 ดังแสดงในตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนจำแนกตามระยะเวลาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

(N = 110)

ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพียงอย่างเดียว (เดือน)	สำเร็จ		ไม่สำเร็จ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	110	100	0	0
2	108	98.18	2	1.82
3	96	87.27	14	12.73
4	76	69.09	34	30.91
5	60	54.55	50	45.45
6	49	44.55	61	55.45

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวไม่สำเร็จ จำแนกตามเหตุผลและการให้อาหารอื่นที่นอกเหนือจากนมแม่

(N = 61)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่มารดาไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว		
แม่ทำงาน/ ไม่มีเวลา	27	44.26
แม่ไม่มีน้ำนม/ นมไม่พอ/ ลูกร้องกวน	18	29.51
อิทธิพลจากญาติ	13	21.31
อื่น ๆ (ลูกกัดหัวนม/ ท้องผูก)	3	4.29
อาหารที่ให้สำหรับเด็ก		
นมผสม	15	24.59
นมผสมร่วมกับอาหารอื่น	21	34.43
อาหารอื่น	25	40.98
ช่วงเวลาที่เริ่มให้อาหารอื่นนอกจากนมแม่		
แรกเกิด-2 เดือน	2	3.28
3-4 เดือน	33	54.10
5-6 เดือน	26	42.62

ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือน พบว่ามารดามีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เฉลี่ย 88.75 (SD = 11.89) และพบว่าบิดามีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เฉลี่ย 84.32 (SD = 14.78) การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวเฉลี่ย 30.63 (SD = 4.10, Min = 17, Max = 36) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าที่เป็นไปได้ ค่าจริง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและบิดา และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว

(N = 110)

ปัจจัย	ค่าที่เป็นไปได้	ค่าจริง	Mean	SD
ความเชื่อของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0-108	54-108	88.75	11.89
ความเชื่อของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0-108	54-108	84.32	14.78
การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว	0-36	17-36	30.63	4.10

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาภายหลังคลอดบุตรกับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน พบว่าอาชีพของมารดาภายหลังคลอดบุตรมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 15.722, p < 0.00$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาภายหลังคลอดบุตรกับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

(N = 49)

อาชีพ	ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือน		χ^2 p-value	
	สำเร็จ	ร้อยละ	ไม่สำเร็จ	ร้อยละ
แม่บ้าน/ ไม่ได้ทำงาน	29	55.80	23	44.20
ทำงานนอกระบบ	14	60.90	9	39.10
ทำงานในสถานประกอบการ	6	17.10	29	82.90
รวม	49	44.50	61	55.50
			15.772	.000

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน คือ ความเชื่อของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($r_{pb} = .271, p < .001$) ความเชื่อของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($r_{pb} = .198, p < .05$) และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ($r_{pb} = .221, p < .05$) ส่วนอายุของมารดา และรายได้ครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ดังรายละเอียดตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

(N = 49)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{pb})	p-value
อายุของมารดา	.072	.453
รายได้ครอบครัว	-.174	.069
ความเชื่อของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	.271	.004
ความเชื่อของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	.198	.038
การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว	.221	.021

จากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน คือ อาชีพของมารดาหลังคลอดบุตรและความเชื่อของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยพบว่า มารดาที่ไม่ได้ทำงานมีโอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จมากกว่ากลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบการ 7.410 เท่าและกลุ่มที่ทำงานนอกระบบมีโอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ

มากกว่ากลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบ 7.194 เท่า และเมื่อควบคุมปัจจัยด้านอื่นให้คงที่ถ้ามารดามีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะทำให้มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จเพิ่มขึ้น 1.055 เท่า ซึ่งเมื่อคำนวณค่า Nagelkerke $R^2 = .352$ นั่นคือตัวแปรที่อยู่ในสมการนำมาอธิบายความแปรปรวนของอัตราความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ได้ร้อยละ 35.2 และค่า Predicted Classification = 74.5% ซึ่งหมายความว่าสมการที่สร้างขึ้นเมื่อนำมาทำนายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสามารถทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 74.5 ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ปัจจัยทำนายความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน

(N = 49)

ตัวแปร	B	SE	Wald	OR	p-value	95%CI
อายุของมารดา	0.35	.042	.700	1.036	.403	.954-1.125
ทำงานในสถานประกอบการ			8.318	1+	.016	
ไม่ได้ทำงาน/ แม่บ้าน	2.003	.727	7.585	7.410	.006	1.782-30.818
ทำงานนอกระบบ	1.973	.777	6.447	7.194	.011	1.568-33.001
รายได้ครอบครัว	.000	.000	.540	1.000	.462	1.00-1.00
ความเชื่อของมารดา	.054	.022	5.776	1.055	.016	1.010-1.102
ความเชื่อของบิดา	.026	.016	2.649	1.055	.104	.995-1.060
การสนับสนุนทางสังคม	.074	.061	1.480	1.077	.224	.956-1.214
+ เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ						

จากการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2 -test) มีค่าเท่ากับ 33.610 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าปัจจัยที่มีอำนาจในการทำนายความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนที่ใช้ในโมเดลมีความเหมาะสม นั่นคือ ปัจจัยที่มีอำนาจในการทำนายบางตัวมีอิทธิพลต่อการทำนายความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกในการทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในโมเดล (Omnibus Tests of Model Coefficients)

	Chi-square	df	p-value
Step	33.610	7	.000
Block	33.610	7	.000
Model	33.610	7	.000

ค่า -2 Log likelihood เท่ากับ 117.570 ซึ่งมีค่าต่ำแสดงว่าโมเดลสมการถดถอยโลจิสติกที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) เท่ากับร้อยละ 26.3 และร้อยละ 35.2 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Model Summary)

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	117.570	.263	.352

ประสิทธิภาพของสมการถดถอยโลจิสติกที่ใช้สมการทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนสำเร็จได้ถูกต้อง ร้อยละ 71.4 และทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือนไม่สำเร็จได้ถูกต้อง ร้อยละ 77 โดยเฉลี่ยแล้วสมการถดถอยโลจิสติกสามารถทำนายได้ถูกต้อง ร้อยละ 74.5 ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกในการทดสอบความถูกต้องของสมการทำนาย
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน สำเร็จและไม่สำเร็จ

กลุ่มตัวอย่าง		ผลการทำนายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว 6 เดือน		
		ไม่สำเร็จ	สำเร็จ	%ความถูกต้อง
Step1	ไม่สำเร็จ	47	14	77
	สำเร็จ	14	35	71.4
	รวม			74.5